

Lestyán Mária

Tűzvédelem – feltételesen?

Nem ritka az az álláspont az építészek között, hogy a tervezésnek a tűzvédelem csak abban az esetben része, ha a tűzoltóság szakhatóság. Szerzőnk a (tűz)biztonságos építészet kérdéseit boncolgatja glosszájában.

Hol kell betartani az OTSZ-t?

A minap egy – általam kifejezetten jó szakembernek tartott – építész kollégával folytattunk szakmai egyeztetést, melynek alkalmával heves vita alakult ki közöttünk. A véleménykülönbség oka első hallásra triviális: az OTSZ vonatkozó előírásait akkor is be kell tartani, ha a tűzoltóság nem szakhatóság. A kolléga ezt cáfolta, és azzal érvelt, hogy nem is olyan régen a kamarai levelező rendszeren a válasz az volt ebben a kérdéskörben, hogy abban az esetben, amikor a tűzoltóság nem szakhatóság, a tűzvédelmi munkarésszel – ami szaktervező által készíthető szaktevékenység – nem is kell foglalkozni.

Építésztervező lévén próbáltam visszaemlékezni arra, hogy hol és mennyi információ állna a rendelkezésemre a tűzvédelemről, ha nem foglalkoznék napi szinten a tűzvédelemmel, és rá kellett jönnöm, hogy gyakorlatilag semennyi. Ha kivitelező vagy végfelhasználó lennék, akkor még rosszabb lenne a helyzet.

Ezer éves falszerkezet – ma naponta újak születnek

Kérdések, kérdések

- Megfelelően, biztonságosan vannak-e kialakítva, felújítva, átalakítva azok az épületek, amelyeknél nincs tűzvédelmi szakhatósági jelenlét?
- Mi alapján választ anyagot, szerkezetet a tervező, a megbízó, a kivitelező? Megjelenik benne a tűzvédelmi előírás betartásának akárcsak a gondolata is?
- A gyártók elég tájékoztatást nyújtanak egy megalapozott döntéshez?
- Ismerik-e a tervezők, kivitelezők, végfelhasználók eléggé az előírásokat ahhoz, hogy megfelelő döntést tudjanak hozni?
- Elhanyagolható-e annak a kockázata, ha megfelelő szakismeret nélkül döntenek, választanak ki anyagokat, szerkezeteket, alakítanak át épületeket?
- Megfelelő információval rendelkeznek-e arról, hogy ki miért felel?
- Az új CPR rendelet vajon segít vagy ront a már kialakult rossz helyzeten?

Mégis, kinek a felelőssége?

Az Európai épületek biztonságáért síkra szálló szervezet, a FireSafeEuropa honlapján (www.firesafeeurope.eu) már a nyitóképen is szerepel, hogy a flashover bekövetkeztéig eltelt idő az elmúlt hatvan évben 15 percről átlagosan 3 percre csökkent. Csak az alkalmazott anyagok és használati tárgyak növekvő éghetőségére vezethető vissza ez a drámai romlás, vagy közrejátszik az is, hogy a tervezőknek, kivitelezőknek, végfelhasználóknak nincs meg a megfelelő szakértelme sem a használati és a létesítési előírások területén? Úgy gondolom, a kettőt együtt kell vizsgálni.

Kampányra fel!

Ahogy a közúti közlekedést érintő változásokról és bírságokról mindig kampányszerűen értesülnek az állampolgárok, úgy kellene értesülniük a tűzvédelmi előírások változásáról, fontosságáról is. Sajnos a többség azt sem tudja, hogy van ilyen, azt sem tudja, milyen kockázatai lehetnek az előírások be nem tartásának – pedig azok nem csak a létesítésre, de a használatra is vonatkoznak. A növekvő éghetőanyag-használat növekvő kockázatot hordoz, melynél jelentős mértékű füstképződéssel is kell számolni, ami még a tüzesettől távoli épületrészekben is komoly kockázatot jelenthet. Nem elég csak és kizárólag a jogszabályaink előírásait aktualizálni ahhoz, hogy a kockázatokat csökkentsük – a tervezői, kivitelezői és végfelhasználói oldalt is megfelelő módon tájékoztatni kell.

Ki felel az épületek biztonságos használatért?

Ha egy tervnek, műszaki leírásnak nem kell kitérnie az épületbe betervezett anyagok, szerkezetek tűzvédelmi előírásoknak való megfeleltetésére – ide értve az alaprajzi kialakítást, menekülés feltételeit is – hogyan lehet biztonságos az épület? És itt nem csak földszintes családi házakról van szó;

többszintes közösségi épületeket is érinthet egy felújítás, építési engedélyezési eljáráshoz nem kötött átalakítás kapcsán.

Vajon ismerik az építésztervezők a megfelelő jogszabályokat (OTSZ és kapcsolódó előírások) ahhoz, hogy anyagokat, szerkezeteket határozzanak meg? Hiába az energetikai alapismeretek – ahhoz, hogy egy építész energetikai auditot végezhesen egy épületen, vizsgán kell bizonyítania, hogy ténylegesen ismeri és tudja alkalmazni a jelenlegi előírásokat. És mi a helyzet tűzvédelem területén? Ötévente kötelező olyan képzésen részt venni, melynek része a tűzvédelmi előírások ismerete is – azonban ez néhány óra leforgása alatt és párezer forint átutalása után az interneten „le lehet tudni”. Úgy vélem, ez korántsem elégséges.

Kevés az ismeret

Mintegy 10 éve tartok – évi 50-60 alkalommal – előadást építészeknek. Napi szinten adok szaktanácsot építészeknek, kivitelezőknek, végfelhasználóknak egyaránt. Konferenciákon több ezres hallgatóságból felmerülő kérdésekkel volt szerencsém megismerkedni. Szövetségek munkáin keresztül ismerem a gyártói és a kereskedelmi oldalt. Ennyi tapasztalattal a hátam mögött sajnos azt kell mondanom, hogy a tűzvédelmi előírások ismerete – tisztelet a maroknyi elhivatott kivételnek – egyáltalán nem jellemző. Fenntartható ez a helyzet?

Különösen úgy, hogy az épületfelújítások és -átalakítások korát éljük, ráadásul a technológia rohamos fejlődése folytán hálózati és elektromos kábelek szövik át az otthonokat és az intézményeket. Az egyre elavultabbá váló hálózatra mind nagyobb teljesítményű fogyasztókat kötünk.

Ha szándék van, információ is van

Ezeket a trendeket ellensúlyozni kellene. Információval, ismeretekkel. És itt most nem komoly költségek árán, vagy nagyon nehezen beszerezhető információkról beszélünk. A hatóság által kidolgozott tájékoztató anyagok bárki által elérhetők, letölthetők – csak ki kellene őket függeszteni valahol. Társasháznál, intézményeknél, sportlétesítményeknél, építőanyagkereskedések kiszolgáló pultjánál, pénztáránál, építéshatósági osztályokon... A lista meglehetősen hosszú.

És ha szándék nem is, szükség, az mindig van... Szükség van az információra, vagy éppen az egységes fogalomhasználatra. Szomorú ugyanis, hogy a szabványok, irányelvek, tájékoztató anyagok, minősítések a fordítók ismeretei alapján használnak hol „tűzveszélyesség”, hol „tűzállóság” kifejezéseket, ám az OTSZ-ben szereplő „tűzvédelmi osztály”, „tűzveszélyességi osztály”, „tűzállósági teljesítményjellemző” kevés helyen jelenik meg helyesen.

Új szelek, más szokások

Az EU egyértelműen fogalmaz ebben a kérdésben, ugyanakkor bőven hagy teret a tagországok hatóságainak: „A tagállamok jogszabályai szerint az építményeket úgy kell tervezni és kivitelezni, hogy azok ne veszélyeztessék a személyek, a háziállatok és a vagyon biztonságát, és ne károsítsák a környezetet.”(Európai Parlament és a Tanács 305/2011/EU rendelete, 2011. március 9., valamint 89/106/EGK irányelv.) A korábbi szállítói megfelelőségi nyilatkozati formát felváltja a gyártók által kibocsájtott teljesítménynyilatkozat, melynek elégséges lesz a termék egy lényeges paraméterére vonatkozó adatot tartalmaznia.

„Az új szabályozás és jelenlegi építési termék irányelv szabályozása között a leglényegesebb különbség az, hogy a forgalomba kerülő építési termékről sem egy független szervezet, sem a gyártó nem fogja állítani, hogy a termék építési célra alkalmas, és megfelel a rá vonatkozó követelményeknek. A gyártónak csak arról kell nyilatkoznia, hogy milyen a termék teljesítménye (pl. mennyi a téglá nyomószilárdsága, vagy az adott ablak milyen szélállóságú). A tervezőnek kell megállapítania, hogy a tervezett felhasználás szempontjából milyen tulajdonságokkal rendelkező terméket kell beépíteni, és a felhasználónak (építtetőnek, beruházónak) kell döntenie a vásárláskor, hogy a termék megfelel-e a tervezett célra. (forrás: CPR Tájékoztató anyag szövege)

Az egyes épületekbe beépíthető építési termékek vonatkozásában konkrét előírásokat kizárólag a OTSZ tartalmaz. Ha a tervező, tulajdonos, kivitelező nem ismeri ezeket az előírásokat, hogyan tudja meghatározni, hogy mi az a termék teljesítményjellemző, ami az adott felhasználási területre vonatkozik, mi alapján tud majd választani?

Jogszabályban rögzítve

„A rendelettel nem szabályozott kérdéseket azonban nemzeti jogszabályban kell rendezni.

Ilyenek például:

- *a nem harmonizált területen a forgalomba hozatal feltétele és*
- *speciális esetek rendezése („hagyományos termékek” körének meghatározása, a beépítés feltételeinek meghatározása, egyedi termék beépítésének feltétele, bontott termék újrafelhasználásának feltételei,)*
- *a műszaki értékelő szervezetek kijelölésének feltételei, eljárása;*
- *a bejelentett szervezetek kijelölésének feltételei, eljárása;*
- *az európai szinten nem harmonizált építési termékek piacfelügyeletének megoldása (a szervezet megnevezése, hivatkozás a harmonizált területtel azonos vagy hasonló jogkörre, eljárásrendre, a lehetséges szankciókra);*
- *mi a szerepe a szakmai ellenőrzési feladatok ellátásában az építésfelügyeletnek” (forrás: CPR Tájékoztató anyag)*

Végszó

A magam részéről még nem igazán látom, ki fogja ellenőrizni a tervezőt, végfelhasználókat, üzemeltetőket, különösen azokon a területeken, ahol a tűzvédelmi szakhatóság nincs bevonva. Mindenesetre a tűzvédelmi jogszabályok módosítása során – a CPR elveinek megfelelően – az építési termékek szabad és minél egyszerűbb áramlásának biztosítása mellett a végfelhasználók biztonságos használathoz való jogát is megfelelő módon érvényre kellene juttatni. Tudjuk, hogy a jogszabály nem ismerete nem mentesít a felelősségre vonhatóság alól – az épületek azonban ettől még nem lesznek biztonságosak. Megfelelő módon tájékoztatni, oktatni, ellenőrizni és nem utolsó sorban szabályozni kell azokat a területeket, ahol emberélet is múlhat a jogszabályi előírások be nem tartásán.

Lestyán Mária

szakmai kapcsolatokért felelős igazgató

Rockwool Hungary Kft.

www.rockwool.hu